

Ettepanek: EuroHPC laiendamine AI gigatehastele ja kvanttehnoloogiale (COM (2025) 414)

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev: **22.08.2025**

KOKi esitamise tähtpäev: **10.09.2025**

VV esitamise tähtpäev: **18.09.2025**

Subsidiaarsuse tähtpäev: -

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

- Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2).

Vastutav ministeerium: Haridus- ja Teadusministeerium

Kaasvastutajad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Justiits- ja Digiministeerium

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon avaldas 16.07.2025 **määruse eelnõu, millega muudetakse nõukogu määrust (EL) 2021/1173**, mis kehtestab Euroopa kõrgetasemelise andmetöötlemise ühisettevõtte (EuroHPC) ning sätestab selle ülesanded ja eesmärgid.

Eesmärgid

Eesmärk I: Muudatusega laiendatakse EuroHPC ühisettevõtte määruse reguleerimisala, et anda õiguslik alus toetada tehisintellekti gigatehaste rajamist Euroopas (sh lisatakse AI gigatehase mõiste, tehase asukohale seatavad tingimused). AI gigatehas tähendab tiptasemel suuremastaabilist rajatist, millel on piisav võimekus katta väga suurte tehisintellekti mudelite ja rakenduste kogu elutsükkel – arendus, treenimine, täiendhäälestus ja suuremahuline järeldamine (inference).

Eesmärk II: Teiseks tuuakse sisse uusi sätteid kvanttehnoloogiate kohta kooskõlas Euroopa kvantstrateegiaga (sh lisatakse riikliku kvantum pädevuskeskuse mõiste ja eraldi sammas kvantumitehnoloogiale ühisettevõtte struktuuri osana). Kvanttehnoloogiatel on suur potentsiaal võtmetööstusharude arendamisel, mõjutades

seega oluliselt liidu tööstuslikku konkurentsivõimet ja tehnoloogilist suveräänsust. Lisaks avatakse superarvutite kasutamine ka väljaspool tsiviilkasutust.

Liidu rahaline panus ühisettevõttele tõuseb ettepaneku kohaselt praeguselt 3,08 miljardilt kuni 3,97 miljardi euroni (tingimusel et liikmesriikide panus on vähemalt sama), mis on jaotatud Euroopa Horisondi, Euroopa Ühendamise Rahastu ja Digitaalse Euroopa programmidest saadavate vahendite vahel.

Muudatusega ei kaasne riigieelarvele täiendavaid kulusid.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Mõju ja sihtrühm

Tehisintellekti gigatehaste loomine Euroopas mõjutab nii teadlasi, teadusasutusi, idu- ja kasvuettevõtteid kui ka suuremahulist tööstust, samuti avalikku sektorit ja valitsusasutusi.

Kvanttehnoloogia arendamine ning selleks ühise superarvutusvõimsuse avamine puudutab väga paljusid eluvaldkondi, eelkõige side ja kommunikatsioon, IT, tööstus ja tootmine, kaitsetööstus, energeetika, finants- ja kindlustusvaldkond, logistika, teadusarendus- ja innovatsioon, tervis ja bioteadused, keskkond- ja kliima, haridus, tööhõive.

Kaasamine

Kaasata kõik asjassepuutuvad partnerid ja huvirühmad, sealhulgas ülikoolid, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, ETAIS, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.